

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**“ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ
ΞΕΝΩΝΑΣ,,**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΚΟΚΤΣΙΔΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ

A.M. 3993

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία αυτή αναφέρονται οι επιμέρους μορφές εναλλακτικού τουρισμού με παράλληλη παρουσίαση αυτών, ενώ ταυτόχρονα γίνεται η διαφοροποίηση τους από τον μαζικό τουρισμό.

Από την λεπτομερή εξέταση των εννοιών του εναλλακτικού τουρισμού η ήπια τουριστική ανάπτυξη, με έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι σε θέση να αναδείξει όλα τα προτερήματα και συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, έτσι ώστε οι τουρίστες να φεύγουν από την εκάστοτε επίσκεψη απόλυτα ικανοποιημένοι έχοντας μαζί τους μια έντονη ανάμνηση από την περιοχή. Επιπλέον η ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού συμβάλει στην επέκταση της τουριστικής περιόδου προβάλλοντας και αναδεικνύοντας νέους προορισμούς που θα ικανοποιούν όλες τις ανάγκες. Οι λόγοι που επιβάλουν την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού συνδέονται, όπως διαπιστώνουμε με το έντονο πρόβλημα της εποχικότητας του τουρισμού καθώς και την ανάγκη αξιοποίησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων προς όφελος των τοπικών κοινωνιών μέσα όμως από τον κατάλληλο σχεδιασμό ολοκληρωμένων προγραμμάτων (βλ. ΕΣΠΑ) έτσι ώστε να επιτευχθεί η εξασφάλιση της μελλοντικής τους βιωσιμότητας.

Στην συνέχεια περιγράφεται η δομή μιας εναλλακτικής επιχείρησης, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να πληροί, ως προς τις παροχές αλλά και ως προς την ίδια την κατασκευή του. Τέλος ο αναγνώστης μπορεί να πληροφορηθεί για τρέχοντα προγράμματα και επιδοτήσεις που θα του δώσουν τη δυνατότητα μιας οικονομικής ενίσχυσης, ταυτόχρονα θα μπορέσει να πληροφορηθεί για την υπάρχουσα κατάσταση και διαθεσιμότητα παρόμοιων επιχειρήσεων σε όλο τον ελλαδικό χώρο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	6
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ	6
1.1 ΛΟΓΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	6
1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	8
1.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗ	11
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	13
ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	13
2.1 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	14
2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	19
2.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ	21
2.4 ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ	23
2.5 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ-ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	25
2.6 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	26
2.7 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	27
2.8 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	29
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	30
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	30
3.1 Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΞΕΝΩΝΑ.....	31
3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΞΕΝΩΝΑ.....	34
3.3 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	36
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</u>	37
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	37
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5</u>	43
ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΕΣΠΑ ΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	43
<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας την παρουσίαση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, για την καλύτερη κατανόηση του λόγου εμφάνισής τους καθώς και του είδους τους ώστε να καταλήξουμε και στην δημιουργία μιας νέας ιδέας πρέπει πρώτα να δούμε και να κατανοήσουμε την έννοια του τουρισμού. Να δώσουμε δηλαδή τον ορισμό του τουρισμού και να κάνουμε την ανάλυση αυτού.

Ως τουρισμό λοιπόν θεωρούμε τη μετακίνηση ατόμου ή ατόμων από το γεωγραφικό περιβάλλον της μονίμου διαμονής τους σε ένα άλλο, τουλάχιστον γεωγραφικό περιβάλλον, και η όποια μετακίνησή τους είναι προσωρινή και αποσκοπεί στην ικανοποίηση πνευματικών, ψυχικών αλλά και σωματικών (καθώς συχνά παραλείπουμε) επιθυμιών, περιεργειών αλλά και αναγκών και η οποία με την σειρά της έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων .

Για να προσπαθήσουμε να ξεφύγουμε λίγο από τους “τεχνικούς,, όρους για το τι είναι τουρισμός και για να τον συνδέσουμε και με τις εναλλακτικές του μορφές μπορούμε να πούμε ότι η φιλοπεριέργεια που είναι ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του ανθρωπίνου είδους καθώς και η κούραση της επαναλαμβανόμενης καθημερινότητάς του τόσο σε εργασίες - δραστηριότητες όσο και σε εικόνες και συνθήκες, ήταν αυτές που οδήγησαν τον άνθρωπο στην “διέξοδο - ανάγκη,, του τουρισμού.

Αυτά επομένως που καθορίζουν τον τουρισμό και την ίδια στιγμή τον προσδιορίζουν αναλόγως είναι το περιβάλλον στο οποίο ζει ο άνθρωπος, σύμφωνα με τις επιθυμίες και την περιέργειά του, καθώς και το μορφωτικό, κοινωνικό, πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδό του και με την δημιουργία ταυτόχρονα μελλοντικά οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι κάποια από τα βασικά στοιχεία που διέπουν και χαρακτηρίζουν τον τουρισμό, ενώ είναι ταυτόχρονα και η βάση εξέλιξής του και ως προέκταση αυτού, της δημιουργίας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η εξέλιξη του ανθρώπου και συνάμα η εξέλιξη του τουρισμού χαρακτηρίζεται από νέες ανακαλύψεις, νέες επιθυμίες αλλά και νέες ανάγκες που συνδέονται και με την ύπαρξη νέων προβλημάτων, ενώ ο ταχείς ρυθμός ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, η απομάκρυνσή του από την φύση καθώς και η υποβάθμιση και ο παραγκωνισμός της ίδιας της φύσης, αλλά και οι καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων, είναι

κάποιοι από τους λόγους που έκαναν τους ανθρώπους να αναζητούν και νέες διεξόδους, νέες εναλλακτικές άρα και ταυτόχρονα νέα είδη τουρισμού.

Αυτά τα νέα είδη ονομάζουμε εναλλακτικές μορφές τουρισμού και στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να τις αναλύσουμε, να τις εξηγήσουμε αλλά και να τις ανακαλύψουμε . Παρ' όλη όμως την κοινή αποδοχή αυτού του ονόματος και της όλης μόδας και διαφήμισης του όρου, με μια πιο προσεκτική και σε βάθος ματιά στην δημιουργία του τουρισμού αλλά και του ίδιου όρου της λέξης, θα κατανοήσουμε ότι δεν πρόκειται για κάτι που ξεφεύγει από τον ορισμό, δηλαδή την μετακίνηση, την περιήγηση και την ανακάλυψη για τον περιηγητή νέων τόπων, εικόνων και εμπειριών ή μια εκ νέου ανακάλυψη των ήδη γνωστών για τον ίδιο άλλα και άλλων.

Τι ακριβώς καθορίζουμε και αποδεχόμαστε όμως με τον όρο εναλλακτικές μορφές τουρισμού; Ποια είναι τα ακριβή χαρακτηριστικά τους; Ποιες είναι οι μορφές τους; Αυτά τα θέματα - ερωτήματα θα πραγματευτεί η εργασία αυτή και τα οποία θα αναλύσουμε - απαντήσουμε και αναπτύξουμε στην συνέχεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ

1.1 ΛΟΓΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ώθηση του ανθρώπου να στραφεί προς εναλλακτικές λύσεις σε διάφορους τομείς της ζωής του λόγω της μη ικανοποίησης του ίδιου αλλά και των αναγκών του, έχει την προέκταση της και στον τουρισμό.

Ο τουρισμός συμβάλλοντας σημαντικά στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του τοπικού πληθυσμού, στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην βελτίωση των υποδομών αλλά και της εισροής μεγάλων κεφαλαίων για νέες επενδύσεις είναι ένα μέσο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που υιοθετήθηκε από πολλές χώρες. Στον αντίποδα όμως των ευεργετικών αυτών στοιχείων ο τουρισμός, ιδιαίτερα στην μαζική του μορφή επιδρά αρνητικά στα μέρη υποδοχής των τουριστών αλλά και στην ίδια την κοινωνία με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Ας δούμε στην συνέχεια κάποια από αυτά:

- Εμπορευματοποίηση των ανθρωπίνων σχέσεων, σε όλες τις διαπροσωπικές σχέσεις το βασικό κίνητρο γίνεται το κέρδος
- Πολιτισμική αλλοίωση, αποδοχή ξενόφερτων χαρακτηριστικών πολλές φορές μη συμβατών με τον τοπικό πολιτισμό
- Περιβαλλοντική ρύπανση
- Κατάληξη περιοχών μεγάλου φυσικού κάλλους σε περιοχές με πυκνή δόμηση
- Μικρό μόνο ποσό των οικονομικών εσόδων παραμένει και επανα-επενδύεται στην τοπική οικονομία
- Οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν και διοικούνται από μη ντόπιους εργάτες καθώς και το δυναμικό τους απαρτίζεται από αυτούς

Όλα αυτά λοιπόν μακροπρόθεσμα οδηγούν στην υποβάθμιση του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου του ντόπιου πληθυσμού και πολλές φορές στην καταστροφή των τουριστικών περιοχών και των πολιτισμών τους.

Εξαιτίας των αρνητικών αυτών συνεπειών του τουρισμού και με την πάροδο των ετών οι νέες ανάγκες των ανθρώπων, ο τρόπος ζωής τους και η επιθυμία για ουσιαστικότερη και αποδοτικότερη χρήση του ελεύθερου χρόνου τους, η επανασύνδεση με το φυσικό περιβάλλον αλλά και η επιθυμία τους να βιώσουν κάτι νέο, δημιούργησε την ανάγκη για την εύρεση νέων μορφών ανάπτυξης. Μορφών οι οποίες δεν στοχεύουν αποκλειστικά στο κέρδος, αλλά στην ανάπτυξη και στήριξη της τοπικής κοινωνίας με ιδιαίτερο σεβασμό στο περιβάλλον. Αυτές οι νέες μορφές έχουν αποκτήσει αλλά και αποκτούν με τον καιρό δυνατούς υποστηρικτές τόσο σε τουρίστες όσο και σε κοινωνίες και κυβερνήσεις, δημιουργώντας μια νέα οντότητα.

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Αυτό που χαρακτηρίζει τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι η ύπαρξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που έχουν δημιουργηθεί κατά κύριο λόγο από οικογένειες ή φίλους και στοχεύουν στον μη μαζικό τουρισμό αλλά και συχνά μετατρέπουν τον μαζικό τουρισμό σε εναλλακτικό. Επιχειρήσεις στις οποίες υπάρχει η δυνατότητα στενότερης επαφής με την φύση, είναι φιλικές προς το περιβάλλον τόσο με τις κατασκευαστικές τους μεθόδους όσο και με τις ίδιες τις λειτουργίες τους, δίνουν έμφαση στην επαφή και την κατανόηση μεταξύ των φιλοξενούμενων – ιδιοκτητών - κοινωνίας και συμβάλλουν στην ανάπτυξη αλλά και προστασία των τοπικών συμφερόντων καθώς και στην διατήρηση, στήριξη και αναβίωση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας και όλα αυτά με τον μικρότερο δυνατό αρνητικό επηρεασμό του περιβάλλοντος.

Ψάχνοντας για τον εναλλακτικό τουρισμό ο ερευνητής θα συναντήσει ποιο συχνά τις αρνητικές συνέπειες του μη εναλλακτικού τουρισμού παρά συγκεκριμένες πληροφορίες για τον εναλλακτικό. Αυτό όμως είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την εύρεση, κατανόηση και την ταξινόμηση των χαρακτηριστικών του εναλλακτικού τουρισμού. Προβαίνοντας σε μια σύγκριση του εναλλακτικού τουρισμού με τον μη, παραθέτω πίνακες με τις διαφορές τους¹.

¹ Πηγή: Krippendorf 1982.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

<u>Μαζικός τουρισμός</u>	<u>Εναλλακτικός τουρισμός</u>
Απερίσκεπτος	Συνετός
Επιθετικός	Αμυντικός
Γρήγορος / Ορμητικός	Αργός / Στοχαστικός
Ανεξέλεγκτος	Ελεγχόμενος
Ασυντόνιστος	Συντονισμένος
Υπερβολικός	Μετριοπαθής
Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος
Εξωτερικά ελεγχόμενος	Ελεγχόμενος από ντόπιους
Ευαίσθητος στην τιμή	Ευαίσθητος στην αξία
Ποσοτικός	Ποιοτικός
Αυξανόμενος	Αναπτυσσόμενος

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

<u>Μαζικός τουρισμός</u>	<u>Εναλλακτικός τουρισμός</u>
Ανάπτυξη με σχεδιασμό στην συνέχεια	Σχεδιασμό πριν την ανάπτυξη
Τυχαία και διάσπαρτη ανέγερση οικοδομών	Συντήρηση του εδάφους, συγκεντρωτική ανέγερση οικοδομών, διατήρηση ελεύθερου χώρου
Εντατική εκμετάλλευση ιδιαίτερης αξίας περιοχών	Σεβασμός στην ιδιαίτερη αξία της κάθε τοποθεσίας
Ανάγερση αυξανόμενου αριθμού κτιρίων	Εκμετάλλευση και βελτίωση κτιρίων που ήδη υπάρχουν
Κατασκευές για αόριστη ζήτηση	Καθορισμός ορίων για εξαπλώσεις
Ανάθεση ανάπτυξης σε εξωγενείς παράγοντες	Ευκαιρίες για λήψη αποφάσεων του ντόπιου πληθυσμού
Μελέτη οικονομικών προτερημάτων	Μελέτη οικονομικών, κοινωνικών περιβαλλοντικών προτερημάτων - μειονεκτημάτων

Εγκατάλειψη των ζημιών στην κοινωνία	Οι ζημιές πληρώνονται από τον υπαίτιο
Αστική αρχιτεκτονική	Ντόπια αρχιτεκτονική

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ

<u>Μαζικός τουρισμός</u>	<u>Εναλλακτικός τουρισμός</u>
Έλλειψη χρόνου	Αφθονία χρόνου
Ταχύτητα μέσα μεταφοράς	Κατάλληλα ή και αργά μέσα μεταφοράς
Προσχεδιασμένο δρομολόγιο	Αυθόρμητο δρομολόγιο
Εμπνευσμένο εξωτερικά	Εμπνευσμένο εσωτερικά
Θεάματα	Βιώματα
Μαζικός τουρισμός	Ατομικός, οικογενειακός τουρισμός
Αίσθηση ανωτερότητας	Θέληση για μάθηση

1.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗ

Κατ' αρχήν ο ταξιδιώτης δεν μπορεί να θεωρηθεί, αλλά ούτε αποδέχεται τον εαυτό του σαν πελάτη ή καταναλωτή, αφού ο τρόπος των διακοπών του καθορίζεται από στοιχεία διαφορετικά από αυτά της κατανάλωσης και του κέρδους. Δεν μπορούμε δηλαδή να τον προσεγγίσουμε αν προσανατολιζόμαστε στην απλή παροχή υπηρεσιών και σε μια απλή και τυπική σχέση. Ο ταξιδιώτης μπορούμε να πούμε ότι χαρακτηρίζεται γενικά από τον λεγόμενο

ενεργητικό τύπο τουρισμού. Είναι ο τουρίστας εκείνος που του αρέσει στο ταξίδι η περιπλάνηση και η περιπέτεια. Έχει εξερευνητικό χαρακτήρα, τον ελκύουν ιστορικοί, αρχαιολογικοί και γενικώς οι ιδιαίτεροι χώροι της κάθε περιοχής, η γνωριμία με τους ντόπιους κατοίκους, τα ήθη και τα έθιμά τους και η συμμετοχή του σε αυτά. Έχει όμως συχνά και δεσμευτικό χαρακτήρα όπως εθελοντικές υπηρεσίες εντός αλλά και εκτός συνόρων της χώρας του, συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές και εργασιακές κατασκηνώσεις.

Όπως βλέπουμε οι διακοπές ενός τέτοιου ταξιδιώτη δεν περιορίζονται στο κομμάτι της απλής μετακίνησης και μεμονωμένης φυγής από την καθημερινότητα αλλά το ταξίδι αποκτά μια άλλη μορφή, έχει σύνδεση με κοινωνικές, πολιτισμικές, περιβαλλοντικές αλλά και εκπαιδευτικές προεκτάσεις. Συνοπτικά δηλαδή ο εναλλακτικός ταξιδιώτης στην πλειοψηφία του χαρακτηρίζεται ως:

- άνθρωπος πεπαιδευμένος που επιζητεί στην μετακίνησή του την αποκομιδή νέων πληροφοριών και γνώσεων,
- διεγείρεται από το αίσθημα της περιήγησης,
- μένει αρκετές μέρες στον τόπο που ταξιδεύει,
- επιζητεί την επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό,
- ταξιδεύει μόνος ή σε μικρές ομάδες,
- είναι ευέλικτος στο ταξίδι του,
- εκτός των περιοχών ιδιαίτερης σημασίας και ιστορίας ψάχνει τόπους και μέρη που έχουν επηρεαστεί όσο το δυνατόν λιγότερο από εξωγενείς παράγοντες,

- αφήνει πίσω του ανέγγιχτη την ομοιομορφία του τόπου,
- νιώθει σαν φιλοξενούμενος στον τόπο και όχι σαν ιδιοκτήτης του,
- συλλέγει περισσότερες πληροφορίες πριν αλλά και κατά την διάρκεια του ταξιδιού,
- το ταξίδι έχει σημασία και όχι τόσο ο προορισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Μιας και τα νέα είδη του τουρισμού αποτελούν πλέον ένα μεγάλο αλλά και όλο αυξανόμενο ποσοστό του μέχρι τότε κυρίαρχου τρόπου τουρισμού, για την καλύτερη κατανόησή του θα προσπαθήσουμε να προβούμε σε έναν διαχωρισμό του σε κατηγορίες αλλά και υποκατηγορίες. Στην προσπάθεια να κατηγοριοποιήσουμε τις μορφές αυτές του τουρισμού όμως δυσκολευόμαστε καθώς συχνά παρατηρούμε ότι τα σύνορα μεταξύ του ενός είδους από το άλλο δεν είναι ευδιάκριτα, καθώς το ένα είδος τουρισμού με το άλλο έχουν κοινά στοιχεία και αλληλοσυμπληρώνονται πολλές φορές. Οι κυριότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού αυτή την στιγμή θεωρούνται:

- Οικοτουρισμός
- Τουρισμός περιπέτειας
- Πολιτιστικός τουρισμός
- Τουρισμός Εκδηλώσεων
- Αθλητικός τουρισμός
- Εθελοντισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Θεραπευτικός - Ιαματικός τουρισμός

Υπάρχουν επίσης πολλές άλλες υποκατηγορίες που θα αναφέρουμε στην συνέχεια κατά την ανάλυση των παραπάνω ειδών. Πολλά από τα είδη που αναφέραμε τα συναντάμε και στον μαζικό τουρισμό. Δεν πρόκειται όμως για λάθος. Το στοιχείο το οποίο κάνει ένα είδος τουρισμού εναλλακτικό εκτός από το ίδιο το είδος είναι και ο τρόπος προσέγγισης και βίωσής του τόσο από τον ταξιδιώτη όσο και από την τοπική κοινωνία.

Είναι μια πολύ σημαντική λεπτομέρεια που μπορεί άλλα και κάνει πολλές φορές την όλη διαφορά από τον μαζικό στον εναλλακτικό τουρισμό και αντίστροφα.

2.1 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ως οικοτουρισμό θεωρούμε το ταξίδι σε ευαίσθητα και προστατευόμενα οικοσυστήματα και μέρη με την ταυτόχρονη προσπάθεια για τις μικρότερες δυνατές επιρροές στον τόπο αυτό που απώτερο σκοπό έχουν την επαφή του ταξιδιώτη με το φυσικό περιβάλλον και την αποκόμιση γνώσεων από αυτό και από τους πιθανούς κατοίκους των περιοχών αυτών, ενώ ταυτόχρονα εξοικονομεί πόρους για την καλύτερη διατήρηση των περιοχών αυτών. Ο οικοτουρισμός ή οικολογικός τουρισμός απευθύνεται γενικά σε οικολογικά αλλά και κοινωνικά υπεύθυνα άτομα που θέλουν να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρίες και στοχεύουν στην προσωπική τους εξέλιξη μέσω του ταξιδιού τους, ενώ εμφανίζεται σε μέρη όπου η χλωρίδα, πανίδα αλλά και πολιτιστική κληρονομιά είναι τα βασικά αξιοθέατα. Σε γενικές γραμμές ο οικοτουρισμός βασίζεται στο φυσικό περιβάλλον, είναι οικονομικά αποτελεσματικός, προωθεί την περιβαλλοντική εκπαίδευση και διαχειρίζεται το φυσικό περιβάλλον με βιώσιμο τρόπο. Ο οικοτουρισμός συμβάλλει στην ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση μιας περιοχής παρεμβαίνοντας και διαμορφώνοντας τις τάσεις και τα χαρακτηριστικά των τοπικών φορέων, των επιχειρηματιών και των επισκεπτών. Έτσι λοιπόν μια ορθή οικοτουριστική ανάπτυξη:

- μπορούμε να πούμε ότι προετοιμάζει τους επισκέπτες πριν την αναχώρησή τους, ώστε να ελαχιστοποιήσουν ή ακόμα και να αποφύγουν την πρόκληση αρνητικών επιπτώσεων σε ευαίσθητες περιοχές, μέσω της ενημέρωσής τους σχετικά με τη στάση τους απέναντι στη χλωρίδα και πανίδα του τόπου προορισμού,
- ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις από την παρουσία επισκεπτών,
- επεμβαίνει διορθωτικά, εάν υπάρξει πρόβλημα,
- οι επισκέψεις των τουριστών πραγματοποιούνται σε μικρές ομάδες για να αποφευχθούν προβλήματα υπερσυγκέντρωσης,
- ενημερώνει, πληροφορεί και εκπαιδεύει τους επιχειρηματίες και το προσωπικό (τους επαγγελματίες του κλάδου δηλαδή) σχετικά με τις

απαραίτητες ενέργειες, που πρέπει να ληφθούν με σκοπό τη διατήρηση υψηλής οικολογικής ποιότητας,

- πολλές φορές δε αποτελεί μέρος προγραμμάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- οι εγκαταστάσεις είναι από υλικά φιλικά προς το περιβάλλον και η αρχιτεκτονική τους σύμφωνη με την τοπική τεχνοτροπία,
- αποτελεί πηγή χρηματοδότησης προγραμμάτων προστασίας της φύσης,
- πολλές φορές και οι επισκέπτες ωθούνται να συμμετέχουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Είναι δυνατό με την κατάλληλη διαχείριση το οικοτουριστικό προϊόν να διατηρήσει μια σταθερή πορεία με παγιωμένα χαρακτηριστικά, που θα διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομική βιωσιμότητα.

Η θέση ότι ο οικοτουρισμός είναι δραστηριότητα φιλική προς το περιβάλλον, βασίζεται στο γεγονός ότι οι οικοτουρίστες επισκέπτονται μια περιοχή σε μικρές ομάδες, οργανωμένα και επιπλέον είναι άτομα ευαισθητοποιημένα ως προς το περιβάλλον. Από την άλλη όμως, έστω και αυτή η πολύ μικρή πίεση που ασκείται στο φυσικό περιβάλλον ενδέχεται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Ο οικοτουρισμός εάν σχεδιαστεί με προσεκτικό τρόπο και με κατάλληλη γνώση από τους τοπικούς φορείς διαχείρισης, μπορεί να συμβάλει στην ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ενώ η οικοτουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής μπορεί να συνδεθεί με την οργάνωση δραστηριοτήτων αναψυχής για τους επισκέπτες ενώ το σύνολο των παρεμβάσεων θα είναι φιλικό προς το περιβάλλον, με τις ελάχιστες δυνατές ή έως καθόλου επιπτώσεις σε αυτό.

Ο Αγροτουρισμός είναι ένα από τα είδη τουρισμού που μπορούμε να πούμε ότι εντάσσονται στον οικοτουρισμό. Σύμφωνα με τον ορισμό του Ε.Ο.Τ ως Αγροτουρισμός ορίζετε η δραστηριότητα του τουρισμού που αναπτύσσεται σε μη αστικό χώρο από άτομα που κυρίως απασχολούνται με την γεωργία, σε οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές μονάδες, με στόχο την ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της τοπικής οικονομίας και της συγκράτησης και παλιννόστησης του γηγενή πληθυσμού τόσο από την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων όσο και από την ενοικίαση καταλυμάτων και την παροχή των τουριστών με προϊόντα τοπικής παραγωγής καθώς επίσης και προϊόντα συναφών δραστηριοτήτων τοπικά παραγομένων. Είχαμε δε δύο μορφές αγροτουρισμού, στην πρώτη μορφή

αγροτουρισμού έχουμε τους επισκέπτες οι οποίοι διαμένουν σε μεγάλα αγροκτήματα και φάρμες και βοηθούν είτε στην συγκομιδή και την καλλιέργεια αγαθών είτε στο τάισμα των ζώων της φάρμας. Η δεύτερη μορφή του αγροτουρισμού είναι αυτή στην οποία οι επισκέπτες φιλοξενούνται σε μικρά καταλύματα στην ύπαιθρο όπου τους προσφέρεται πρωινό και γεύματα από τοπικά παραγόμενα προϊόντα. Ο Αγροτουρισμός γενικά είναι συνυφασμένος με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και ιδιαίτερα των γυναικείων συνεταιρισμών κάτι που ενισχύει την εναλλακτική του αποδοχή. Ο Αγροτουρισμός είναι κάτι που έχουμε αρχίσει να το συναντάμε όλο και πιο πολύ στην χώρα μας ενώ στις χώρες του εξωτερικού είναι ήδη αρκετά διαδεδομένο.

Περιηγητικός τουρισμός στον οποίο ο τουρίστας πραγματοποιεί πεζοπορίες μονοήμερες ή και πολυήμερες μέσα στο φυσικό περιβάλλον σε εθνικούς δρυμούς και περιοχές παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς, μονοπάτια εθνικά αλλά και διεθνή (E4-E6 είναι αυτά που διατρέχουν και συνδέουν την Ελλάδα με τα υπόλοιπα γειτονικά κράτη), είναι δηλαδή ένα κλασικό παράδειγμα οικοτουρισμού όπου ο ταξιδιώτης έχει ως προορισμό του μέρη σπάνιας βιοποικιλότητας και χαρακτηριστικών όπου κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες μπορεί να παραβρεθεί και να ζήσει για μικρό χρονικό διάστημα μια εμπειρία σε τέτοια μέρη.

Ο γεωτουρισμός είναι μια ακόμη μορφή οικοτουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά μνημεία και τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για τη προσέλκυση επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα. Οι Γεώτοποι, οι χώροι (θέσεις) δηλαδή στους οποίους συναντώνται στοιχεία που καταγράφουν την γεωλογική ιστορία της κάθε περιοχής αποτελούν μάρτυρες της εξέλιξης της ζωής του Πλανήτη. Γεώτοποι χαρακτηρίζονται ηφαίστεια, σπήλαια, φαράγγια, απολιθωματοφόρες θέσεις, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, αρχαία μεταλλεία και λατομεία, γεωμορφές και τοπία που σκάλισαν στη διάρκεια των γεωλογικών αιώνων οι δυνάμεις της φύσης. Οι θέσεις αυτές έχουν ξεχωριστή επιστημονική και αισθητική αξία και αποτελούν περιοχές με αξιόλογο τουριστικό ενδιαφέρον ανά τον κόσμο

Μια μορφή οικοτουρισμού θεωρείται ο τουρισμός της άγριας ζωής (Wild life tourism), ο οποίος από τα χρόνια των ευρωπαϊκών αποικιών στις υπόλοιπες ηπείρους

ήταν μια αρκετά προσφιλή δραστηριότητα. Αν και ο τρόπος και τα κίνητρα έχουν αλλάξει κατά πολύ από τότε, είναι μια μορφή περιηγητικού τουρισμού αλλά λόγω της μεγάλης της δημοφιλίας και ιδιαιτερότητάς της την αναφέρουμε ξεχωριστά. Ο τουρισμός άγριας ζωής έχει σκοπό την παρατήρηση ζώων και πτηνών είτε στο φυσικό τους περιβάλλον, είτε σε περιοχές προστατευόμενης αιχμαλωσίας για την βοήθεια διαίωσισης ειδών υπό εξαφάνιση και ειδών υπό μελέτη. Ένα τέτοιο είδος τουρισμού είναι μια κλασική περίπτωση όπου η αποδοχή του σαν εναλλακτικό είδος τουρισμού έχει να κάνει με τον τρόπο προσέγγισής του και βίωσής του τόσο από τον ταξιδιώτη όσο και από την τοπική κοινωνία. Η Αφρική λόγω της εκπληκτικής άγριας ζωής της αποτελεί ένα καλό παράδειγμα τέτοιου είδους εναλλακτικού τουρισμού τόσο σε επενδυτικό βαθμό όσο και σε περιβαλλοντικό βαθμό καθώς μέσα από την μεγάλη ζήτηση επιτυγχάνετε και η καλύτερη χρηματοδότηση και προστασία των εθνικών τους πάρκων άγριας ζωής.

Βλέπουμε ακόμα ότι στον οικοτουρισμό είναι συχνό φαινόμενο ο εθελοντισμός ο οποίος αν και ξεχωριστό πλέον είδος τουρισμού (λόγο του μεγέθους του) συνδέεται άρρηκτα με τον οικοτουρισμό, η εθελοντική δηλαδή προσφορά κάποιου στο να προσφέρει έργο και κάλυψη αναγκών στην εκάστοτε περιοχή κάνοντας τις εναλλακτικές διακοπές του αποκομώντας γνώσεις και προσωπική ευχαρίστηση και βοηθώντας την τοπική κοινωνία και το φυσικό περιβάλλον

Τέλος η πιο σύγχρονη μορφή οικοτουρισμού είναι τα ενεργειακά πάρκα. Χώροι δηλαδή στους οποίους υπάρχουν εναλλακτικές μορφές ενέργειας όπως η αιολική, ηλιακή κ. α.. Τα πάρκα αυτά τείνουν να γίνουν δημοφιλείς προορισμοί του

εναλλακτικού ταξιδιώτη όπου μπορεί να διαμένει σε τέτοιους χώρους και περιοχές όπου η ενέργεια που καταναλώνει ο ίδιος και η τοπική κοινωνία παράγεται από φιλικές προς το περιβάλλον μορφές αλλά και ταυτόχρονα είναι και χώροι όπου μπορεί να μάθει και να ενημερωθεί για τα προγράμματα αυτά. Για να

κατανοήσουμε την σημαντικότητα των ενεργειακών πάρκων στον τουρισμό θα

αναφέρω ότι στη Δανία (έναν από τους λαούς που επισκέπτεται κατά κόρον τη Ελλάδα) έγινε μια δημοσκόπηση στη οποία αναφερόταν η πρόθεση για τα μέρη διακοπών που θα επιλέξουν οι Δανοί και ένα τεράστιο ποσοστό αυτών ανέφερε ότι θα προτιμήσει προορισμούς ενεργειακών πάρκων, κατεύθυνση που στηρίζετε και από την κυβέρνηση της Δανίας. Κάτω από αυτό το πρίσμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο οικοτουρισμός είναι εκτός των άλλων και εκπαιδευτικός τουρισμός που έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση γνώσεων και εμπειριών σημαντικών για την κατανόηση του πλανήτη μας. Από την γνωριμία διαφορετικών πολιτισμών, ηθών και εθίμων έως και την ουσιαστική βοήθειά μας στην διαμόρφωση του.

2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Πολιτισμικός Τουρισμός είναι ένα από τα παλαιότερα είδη τουρισμού καθώς και ένα από τα βασικά είδη μαζικού τουρισμού. Μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, θέατρα, αρχιτεκτονική, τέχνη και τρόπος ζωής στις αστικές ή μη περιοχές είναι τα βασικά στοιχεία του Πολιτισμικού μαζικού τουρισμού. Εκτός όμως από τον μαζικό Πολιτισμικό τουρισμό έχουμε και τον

εναλλακτικό Πολιτισμικό τουρισμό που ο σκοπός του ταξιδιώτη είναι να επισκέπτεται μέρη στα οποία συντηρείται ο παραδοσιακός τρόπος ζωής. Μέρη στα οποία η αρχιτεκτονική, η γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα των τοπικών κοινωνιών διατηρούν ακόμα το αυθεντικό τους χρώμα καθώς και μέρη τα οποία αποτελούν παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά. Τα τελευταία χρόνια ένας παγκόσμιος οργανισμός η UNESCO έχει δημιουργήσει μια λίστα από μέρη, τόπους, χωριά, μνημεία φυσικής και πολιτιστικής σημασίας και ομορφιάς και τα έχει χαρακτηρίσει έως παγκόσμια κληρονομιά δημιουργώντας ένα τεράστιο κατευθυντήριο ρεύμα τουρισμού στα μέρη αυτά, πολλές φορές διατηρώντας αλλά και άλλες φορές όχι τον εναλλακτικό χαρακτήρα του ταξιδιού. Λόγω της ευρύτητας του ρεύματος αυτού έχουμε μια καλή ευκαιρία για ουσιαστικότερη διάδοση του εναλλακτικού τρόπου τουρισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο έχει δημιουργηθεί και το ICOMOS μια δηλαδή διεθνής οργάνωση η οποία έχει ως σκοπό της την προστασία των μνημείων και των τόπων καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς σε τοπικό εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, στις περιπτώσεις εμπλοκής τους με τον τουρισμό. Ο εναλλακτικός πολιτισμικός τουρισμός συμπεριλαμβάνει όμως και είδη τουρισμού όπως ο τουρισμός βιβλίου δηλαδή επισκέψεις σε ιστορικά βιβλιοπωλεία και μέρη τα οποία συνδέονται με την συγγραφή και την ιστορία των βιβλίων, των συγγραφέων τους αλλά και των πρωταγωνιστών τους. Τουρισμός σε μέρη τα οποία είχαν ιδιαίτερη ιστορική σημασία, όπως μέρη τα οποία στον παρελθόν είχαν παρευρεθεί ή ζήσει μεγάλες προσωπικότητες, μέρη στα οποία υπογράφηκαν ιστορικές συνθήκες, καθώς και μέρη τα οποία άφησαν το στίγμα τους στις επόμενες γενεές όπως πεδία ιστορικών μαχών

και πολέμων. Συνοψίζοντας ο πολιτισμικός τουρισμός είναι η μορφή εκείνη τουρισμού που περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις, εκπαιδευτικές περιηγήσεις, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία, προσκυνήματα καθώς και την μελέτη θα μπορούσαμε να πούμε του λαϊκού πολιτισμού και τέχνης. Ο πολιτισμικός τουρισμός είναι το είδος του εναλλακτικού τουρισμού που έχει την μεγαλύτερη δυναμική μιας και είναι το είδος τουρισμού που συνδυάζεται περισσότερο με τα υπόλοιπα είδη εναλλακτικού τουρισμού και σε αυτές τις περιπτώσεις συνεισφέρει τα μέγιστα στην δημιουργία ενός ελκυστικού διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος. Πολιτιστικό τουρισμό έχουμε δηλαδή όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει τον χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, γνωρίζοντας δηλαδή την νέα και αρχαία ιστορία του τόπου, τον τρόπο ζωής των κατοίκων της περιοχής, τις τέχνες, την αρχιτεκτονική του, τις τοπικές εκδηλώσεις και την τοπική διατροφή.

International Council on
Monuments and Sites

Conseil International
des Monuments et des Sites

2.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Ένα νέο είδος εναλλακτικού τουρισμού έχει κάνει την εμφάνισή του τα τελευταία χρόνια και αυτό είναι ο τουρισμός περιπέτειας. Ο τουρισμός αυτός έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την αναζήτηση της αδρεναλίνης από τον ταξιδιώτη. Οι ταξιδιώτες περιπέτειας πηγαίνοντας διακοπές αναμένουν το αναπάντεχο κάτι που θα τους φέρει κοντά στα όρια τους σωματικά ή πνευματικά και θα τους δώσει μια μοναδική εμπειρία.

Έτσι έχουμε τον ορειβατικό τουρισμό περιπέτειας, στον οποίο μπορούμε να συμπεριλάβουμε όλες εκείνες τις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος στο βουνό όπως αναρρίχηση, ποδήλατο βουνού, σκι, αλπικό σκι και αλεξίπτωτο πλαγιάς. Σε περιοχές όπως το Πακιστάν το μόνο είδος τουρισμού (που μπορούμε να διακρίνουμε ξεκάθαρα τουλάχιστον) είναι ο ορειβατικός τουρισμός. Η ορειβασία στις οροσειρές του Πακιστάν είναι ίσως από τις πρώτες εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπου από τα μέσα του 1950 και μετά έγινε μέρος συγκέντρωσης των ορειβατών του κόσμου. Ίσως τα επόμενα χρόνια λόγω της δημοσιότητας που έχει, πάψει να αποτελεί πλέον εναλλακτική μορφή ως προς το σύνολό του τουλάχιστον και θα έχει το χαρακτηριστικό του μαζικού πλέον τουρισμού.

Συνεχίζοντας στον τουρισμό περιπέτειας έχουμε τον Υδάτινο Τουρισμό όπου ο ταξιδιώτης δραστηριοποιείται σε κατάβαση ποταμών με σχεδίες (rafting), ιστιοσανίδα (windsurfing), διάσχιση φαραγγιών αλλά και καταδύσεις. Χώρες όπως εκείνες τις Καραϊβικής αλλά και όχι μόνο, έχουν τις καταδύσεις και το kite surf (μορφή ιστιοσανίδας στην οποία το πανί είναι ανεξάρτητο απ την σανίδα και ο έλεγχος του αετού γίνεται από τον άνθρωπο με σκοινιά) σαν πόλο έλξης των εναλλακτικών τουριστών, όπου σε πολλές περιπτώσεις όπως στις ακτές τις Χαβάης αλλά και της Βενεζουέλας έχουμε τόσο μεγάλη και με άλλη κατεύθυνση ανάπτυξη, όπου πλέον δεν παρατηρείται εναλλακτικός τουρισμός αλλά μάλλον μαζικός

Τουρισμός στον οποίο ο ταξιδιώτης προβαίνει σε εξερεύνηση αχαρτογράφητων περιοχών τόσο σε βουνά και σπήλαια, όσο σε ζούγκλες αλλά και θαλάσσιες περιοχές μέχρι και τους πόλους του πλανήτη μας, καθώς και επισκέψεις σε απομακρυσμένους πολιτισμούς - φυλές που ίσως να μην έχουν έρθει σε επαφή ποτέ με τον υπόλοιπο κόσμο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό των Χωρών του Αμαζονίου όπου υπάρχει μια δυνατή αγορά που προσανατολίζεται σε τέτοιου είδους εξερευνήσεις όπου με ένα σημαντικό αντίτιμο ο ταξιδιώτης μπορεί να περιπλανηθεί στις αχαρτογράφητες ζούγκλες του Αμαζονίου και να προσπαθήσει να έρθει σε επαφή με ιθαγενείς των περιοχών αυτών. Αν και θεωρούνται πολλές φορές παράνομες και άκρως επικίνδυνες οι εξερευνήσεις αυτές, ο αριθμός των επισκεπτών όλο και αυξάνεται. Άλλες μορφές που μπορούν να θεωρηθούν ως τουρισμός περιπέτειας και τα τελευταία χρόνια γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς είναι και οι διασχίσεις ηπείρων και θαλασσών με όλα τα πιθανά μέσα. Ταξιδιώτες που επιθυμούν να διασχίσουν μια ήπειρο με ποδήλατα ή περπατώντας, με μηχανοκίνητα ή όχι, με καραβάνια ή σαλπάροντας από λιμάνια με ιστιοπλοϊκά και κάνοντας περίπλους των θαλασσών. Θεωρείται ίσως σε πολλούς ακραίο ως απίθανο, αλλά σε χώρες όπως αυτές της Λατινικής Αμερικής, της Ινδίας, της Βόρειας Αφρικής όσο και τον Σκανδιναβικών χωρών ένα μεγάλο μέρος των ταξιδιωτών, ιδίως των νέων, επιλέγουν μόνο αυτούς τους τρόπους ταξιδιού και μετακίνησης από τον έναν προορισμό στον άλλο και στην ουσία το ταξίδι τους έχει να κάνει πολύ περισσότερο με την μετακίνηση και την βίωση κατά την διάρκειά του σε μέρη και τόπους, παρά με τον τελικό προορισμό.

2.4 ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Ο Εθελοντισμός, δηλαδή η προσφορά εργασίας και έργου σε περιοχές όπου υπάρχει ζήτηση και ανάγκη χωρίς ο συμμετέχων να λαμβάνει κάποιο αντίτιμο (εκτός ορισμένων διευκολύνσεων όπως την παροχή στέγης ή τροφής), είναι ένα φαινόμενο που πολύ συχνά συναντάμε στους εναλλακτικούς ταξιδιώτες. Ο εναλλακτικός ταξιδιώτης όντας όπως αναφέραμε παραπάνω άνθρωπος πεπαιδευμένος που επιζητά στην μετακίνησή του την αποκομιδή νέων πληροφοριών και γνώσεων επιλέγει και συχνά επιζητά στις διακοπές του και στο ταξίδι του μια τέτοια εμπειρία. Πολλοί από τους εναλλακτικούς ταξιδιώτες βλέπουν τον εθελοντισμό σαν ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με άλλους ανθρώπους με τις ίδιες ανησυχίες, με ίδια ενδιαφέροντα και ίδιες προσδοκίες με αυτούς, ενώ ταυτόχρονα εισπράττουν την ικανοποίηση ότι προσφέρουν στον κόσμο. Για την κατανόηση του μεγέθους του κινήματος του εθελοντισμού και κατά συνέπεια και τον αριθμό των ταξιδιωτών που τον επιλέγουν σαν μορφή τουρισμού, αρκεί να δούμε πόσα κονδύλια προσφέρονται για τέτοια προγράμματα, πόσες μη κυβερνητικές αλλά και κυβερνητικές οργανώσεις υπάρχουν καθώς και επιχειρήσεις οι οποίες δουλεύουν μόνο με εθελοντές. Από απλές μορφές εθελοντισμού όπως αναδασώσεις, προστασία και φροντίδα δασών και άγριων ζώων, βοήθεια σε εκπαιδευτικά προγράμματα έως εθελοντές σε περιοχές που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και πολέμους. Από μικρές αλλά σημαντικές μετακινήσεις εναλλακτικών τουριστών έως σε τεράστια μεγέθη όπως το 2004 η Ελλάδα πραγματοποίησε τους 101^{ους} σύγχρονους ολυμπιακούς αγώνες στους οποίους είχαμε κάποιες χιλιάδες εθελοντές Έλληνες και αλλοδαπούς, το 2009 το Βιλνιους της Λιθουανίας έγινε πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης με χιλιάδες πάλι εθελοντές Λιθουανούς αλλά και αλλοδαπούς. Βλέπουμε έτσι ότι ο εθελοντισμός είναι μια μεγάλη εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία συμπεριλαμβάνει αρκετά (ίσως και περισσότερα από κάθε άλλη) χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρίστα τόσο στον

“εισαγόμενο „ όσο και στον εγχώριο τουρισμό γι αυτό μπορούμε να την συναντήσουμε συνδυασμένη με όλες σχεδόν τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν και είναι μια αγορά η οποία θα παίζει σημαντικό ρόλο στα χρόνια που έρχονται για την προσέλκυση ή μη τουριστών.

2.5 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ-ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Θεραπευτικός - Ιαματικός τουρισμός έχει τις ρίζες του από αρχαιοτάτων χρόνων, ειδικά στη χώρα μας. Από αρχαία συγγράμματα έχουμε αναφορές για θεραπευτικά κέντρα κατά βάση υδροθεραπευτήρια (Θερμοπύλες, Αιδηψό κτλ) στα οποία υπήρχε μεγάλη επισκεψιμότητα από όλες τις Ελληνικές πόλεις και αποικίες. Στην συνέχεια κατά την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία αλλά και μετέπειτα στο Βυζάντιο και στις Αυτοκρατορίες τις κεντρικής

Ευρώπης Αυστροουγγαρία κτλ γνώρισαν μεγάλη φήμη. Μέχρι τις μέρες μας ο ιαματικός τουρισμός έχει ένα μεγάλο αριθμό επισκεπτών - ταξιδιωτών που μετακινούνται από την γεωγραφική περιοχή που ζουν για να αναζητήσουν και να επισκεφτούν ένα θεραπευτικό - ιαματικό κέντρο. Υπάρχουν δυο κατηγορίες θεραπειών η λεγόμενη εσωτερική που περιλαμβάνει την ποσιθεραπεία, πόση δηλαδή ιαματικών νερών, την εισπνο-θεραπεία, εισπνοή δηλαδή αερίων ή των σταγονιδίων των μεταλλικών νερών καθώς και τις πλύσεις και η εξωτερική θεραπεία όπως οι καταιονήσεις (λουτρά στα οποία το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με υψηλή ή χαμηλή πίεση), τις υδρομαλάξεις που το σώμα δέχεται την πίεση του νερού, την υδροκινησιοθεραπεία έναν συνδυασμό δηλαδή λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό καθώς και την πυλοθεραπεία με εφαρμογή πηλού στα σημεία του σώματος που φέρουν τις παθήσεις

Ως Θεραπευτικό – Ιαματικό τουρισμό ονομάζουμε το ταξίδι εκείνο που έχει στόχο την αναζωογόνηση, ευεξία και θεραπεία του ανθρώπου τόσο σωματικά όσο και ψυχικά με χρήση ιαματικών φυσικών πόρων, στη φυσική τους κατάσταση ή έπειτα από κάποια επεξεργασία τους. Ο τουρισμός αυτός στην σημερινή κοινωνία που ουσιαστικά τον ξαναανακαλύπτει και τον χρειάζεται ίσως παραπάνω από κάθε άλλη φορά είναι μια πολλή καλή ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τρόπου ταξιδιού και με όλα τα πλεονεκτήματα που τον ακολουθούν και ειδικά στην χώρα μας η οποία βρίθει από ιαματικές πηγές ποτάμιες, λιμναίες και θαλάσσιες. Αξίζει να σημειωθεί ότι στον Ελληνικό χώρο είναι καταγεγραμμένα πάνω από 700 σημεία που αναβλύζουν θερμομεταλλικά νερά και από αυτά μόνο τα 180 είναι σε χρήση και μόνο το ¼ από αυτά χρησιμοποιείται επιχειρηματικά.

2.6 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Όπως αναφέραμε και στην αρχή της εργασίας αυτής στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ο ταξιδιώτης ξεφεύγει κατά πολύ από το πρότυπο εκείνο των ταξιδιωτών όπου στις διακοπές τους επιθυμούν απλά την ξεκούραση τους και την παθητική χρήση του χρόνου τους. Έτσι έχουμε τον αθλητικό τουρισμό, τουρισμό στον οποίο ο ταξιδιώτης επιθυμεί κατά την διάρκεια του ταξιδιού του την ενασχόλησή του με αθλητικές

δραστηριότητες, είτε νέες είτε οικείες γι αυτόν. Οι αναφορές στον Αθλητικό τουρισμό συνήθως αφορούν το μαζικό τουρισμό σε μέρη και περιοχές που υπάρχουν σύγχρονα αθλητικά κέντρα, μέρη τα οποία διοργανώνονται αγώνες και γενικώς αθλητικές διοργανώσεις κτλ. Παρ' όλα αυτά ο αθλητικός τουρισμός που αναφερόμαστε έχει να κάνει με ανθρώπους που θέλουν να έχουν έναν τρόπο διακοπών ενεργητικό και εποικοδομητικό, στοχεύουν στην επαφή τους με αθλήματα τα οποία

είτε γνωρίζουν είτε θέλουν να γνωρίσουν. Στην Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία ο αθλητικός τουρισμός είναι αρκετά διαδεδομένος. Από ποδηλατικό τουρισμό όπου ο τουρίστας ξεκινά το ταξίδι του πάνω στο ποδήλατο στοχεύοντας να καλύψει τις αποστάσεις του ταξιδιού ποδηλατώντας, όπου οι ενδιαφερόμενοι είναι στην πλειοψηφία τους αθλητές και πηγαίνουν για να διαγωνιστούν, σε αγώνες, όπως για παράδειγμα ο Iron man triathlon ένας αγώνας υπερτριάθλου που γίνεται κάθε χρόνο στην Χαουαί όπου οι αθλητές και μόνο αγγίζουν τους 3000, ο Μαραθώνιος καθώς και το Σπάρταθλο, αθλήματα στα οποία οι δρομείς και μόνο ανέρχονται σε αρκετές χιλιάδες. Αυτά είναι απλώς κάποια δείγματα αθλητικού τουρισμού, χιλιάδες ακόμα παραδείγματα μεγάλου αριθμού αθλητικών τουριστών και εκδηλώσεων υπάρχουν, κάνοντας τον αθλητικό τουρισμό κυρίαρχη δύναμη στον εναλλακτικό τουρισμό και δείχνοντας σημάδια μελλοντικής ανάπτυξης μιας και εκτός του αριθμού των ενδιαφερομένων ο οποίος είναι μεγάλος και αυξανόμενος, πολλές κυβερνήσεις και κράτη στηρίζουν τον αθλητικό τουρισμό και βοηθούν είτε οικονομικά είτε νομοθετικά τους “αθλητικούς επιχειρηματίες,,.

2.7 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Βλέποντας και αναλύοντας τα προηγούμενα σχεδόν κλασσικά είδη εναλλακτικού τουρισμού ερχόμαστε τώρα και συμπεριλαμβάνουμε σε αυτά και τον Θρησκευτικό τουρισμό διατηρώντας όμως κάποιες επιφυλάξεις για την ορθότητα αυτού.

Όταν αναφερόμαστε σε θρησκευτικούς ταξιδιώτες έχουμε στο μυαλό μας προορισμούς όπως τους Αγίους τόπους, την Μέκκα, μεγάλες εκκλησίες, όπως την Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης, την Βασιλική του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό αλλά και μεγάλα μοναστήρια όπως το Άγιο Όρος. Σημαντικό χαρακτηριστικό όλων αυτών όμως είναι ο αριθμός των ταξιδιωτών. Η μαζικότητά τους είναι που τους αποκλείει από τον εναλλακτικό ταξιδιώτη. Έχοντας 4 εκατομμύρια τουρίστες που επισκέπτονται ετησίως την Μέκκα και 1 εκατομμύριο τους Αγίους τόπους, κατανοούμε ότι η εξυπηρέτηση αυτών των ταξιδιωτών δεν είναι δυνατόν να έχει εναλλακτικό χαρακτήρα αλλά και οι ίδιοι οι ταξιδιώτες σε συνδυασμό με την περιοδικότητα του ταξιδιού παύουν να είναι εναλλακτικοί.

Από την άλλη πλευρά έχουμε και θρησκευτικό τουρισμό ο οποίος μπορεί να χαρακτηριστεί εναλλακτικός. Ταξιδιώτες οι οποίοι επισκέπτονται μοναστήρια σε διάφορες γωνίες του πλανήτη, άνθρωποι οι οποίοι ταξιδεύουν για να αναζητήσουν και να επισκεφτούν τα μέρη στα οποία διαδραματίστηκαν αλλά και διαδραματίζονται γεγονότα που συνδέονται με την πίστη τους, μέρη στα οποία έχουν συμβεί θαύματα κατ'αυτούς πίστεως, αλλά και θρησκευτικά έθιμα που τα έχουν ενστερνιστεί και άλλοι εναλλακτικοί ταξιδιώτες. Για παράδειγμα κάθε χρόνο στην Ισπανία υπάρχει ένα μεγάλο προσκύνημα στον Santiago De Compostela όπου οι ταξιδιώτες περπατούν μια απόστασή 780 χιλιομέτρων για να φτάσουν στον τάφο του Αγίου Δημητρίου (james-compostela), διαδρομές για την επίσκεψη στην ιερή πόλη των βουδιστών στο Θιβέτ, όπου οι θρήσκοι ή μη ταξιδιώτες κάνουν το ταξίδι αυτό για μια βιωματική εμπειρία, οι Αναστενάρηδες της βορείου Ελλάδος όπου οι μυημένοι περπατούν και χορεύουν κρατώντας ιερές εικόνες πάνω σε κάρβουνα. Αυτά είναι κάποια μόνο από τα παραδείγματα θρησκευτικού εναλλακτικού τουρισμού. Έτσι βλέπουμε ότι ο τουρισμός αυτός μπορεί να είναι εναλλακτικός αλλά και μη ταυτόχρονα. Δεν παύει

όμως να είναι μια μεγάλη μετακίνηση με πολλούς ταξιδιώτες τόσο ατομικούς όσο και συλλογικούς η οποία έχει πολλά εναλλακτικά στοιχεία σε κάποιες από τις μορφές του.

2.8 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Παράλληλα με τον οικοτουρισμό ως προς την μαζικότητα έχουμε και μια ποιο παραδοσιακή μορφή εναλλακτικού τουρισμού, τον Εκπαιδευτικό τουρισμό.

Τουρισμός – μετακίνηση - ταξίδι που αποσκοπεί στην αποκόμιση γνώσεων και πληροφοριών. Ο εκπαιδευτικός τουρισμός έχει να κάνει στην ποιο συνηθισμένη του μορφή με την επίσκεψη σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, όπου κάποιες

φορές παύει να είναι εναλλακτικός αλλά γίνεται μαζικός. Εκτός όμως από τις μορφές αυτές του εκπαιδευτικού τουρισμού έχουμε και άλλες μορφές λιγότερο γνωστές αλλά συνεχώς αναπτυσσόμενες. Έχουμε ταξιδιώτες οι οποίοι μετακινούνται από τόπο σε τόπο για την αποκομιδή γνώσεων όπως ταξιδιώτες που έρχονται στην Ελλάδα για να εργαστούν για λίγο στην συλλογή των ελιών, στην Γαλλία για την συλλογή σταφυλιών και στην Δανία για την συλλογή φράουλας. Ίσως η παραπάνω περιγραφή να ξενίζει ως προς την ίδια την λέξη τουρισμός αλλά και στην έκφρασή της, ξεφεύγει απ' την ιδέα της εκπαίδευσης ως εκπαίδευση και παραπέμπει σε κάτι άλλο, γι' αυτό όμως τον βάζουμε ως μέρος των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αυτή είναι μια μορφή εκπαιδευτικού τουρισμού λίγο ιδιαίτερη ως προς τους ταξιδιώτες αλλά και ως προς τις εμπειρίες που επιθυμούν να αποκομίσουν, από την άλλη έχουμε σαν εκπαιδευτικό ταξίδι την επίσκεψη και την μετακίνηση μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε σχολεία πανεπιστήμια, πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Μετά από την ανάλυση και παρουσίαση των νέων ειδών τουρισμού ερχόμαστε στο κομμάτι εκείνο της εργασίας αυτής όπου θα μιλήσουμε για την δημιουργία μιας νέας ιδέας φιλοξενίας. Αυτή η ιδέα είναι ένα μείγμα που περιέχει στοιχεία από τις βάσεις του ίδιου του τουρισμού αλλά και από τις βάσεις του ίδιου του ανθρώπου σαν φιλοπερίεργου όντος το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την φύση στην οποία ζει και τον περιβάλλει και ταυτόχρονα την επιθυμία του για την κατανόηση της ίδιας. Ένα “ζην κατά φύση,, δηλαδή σε συνδυασμό με το άλλο πρωταρχικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου το ότι είναι ων κοινωνικό και μοιράζετε τις γνώσεις του για την εξέλιξη του ίδιου αλλά και της ίδιας της κοινωνίας στην οποία ζει. Ένα σύμπλεγμα από αυτόνομα κτίσματα απομακρυσμένο από αστικά και τουριστικά κέντρα, κατασκευασμένο με παραδοσιακή αρχιτεκτονική, υλικά φιλικά προς το περιβάλλον, βιοκλιματικές μεθόδους και απόλυτα συμβιώσιμο με τον περιβάλλοντα τόπο. Χωρίς ατομική πρόσβαση σε σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα (ρεύμα, ηλεκτρικές συσκευές, μηχανοκίνητα μέσα). Με κυριότερο χαρακτηριστικό του την δυνατότητα και την προτροπή του επισκέπτη στην απόκτηση γνώσεων εμπειρικού αλλά και πιστοποιημένου επιπέδου σε διάφορους τομείς, γνώση χαρακτηριστικό της οποίας είναι ότι θα προέρχεται από τους υπεύθυνους του ίδιου του οικισμού αλλά και από τους ίδιους τους επισκέπτες - φιλοξενούμενους, ενώ ταυτόχρονα και μοίρασμα των γνώσεων του ίδιου στους υπόλοιπους επισκέπτες και όλα αυτά σε συνδυασμό με την εκμάθηση αλλά και στην συμβίωση των επισκεπτών μέσω της καθημερινότητάς τους με το φυσικό τους περιβάλλον. Μια μικρή κοινωνία δηλαδή στην οποία ο κάθε επισκέπτης ωθείται στο να αλληλεπιδρά με τον άλλον, να διδάσκει και να διδάσκεται και όλα αυτά σε αρμονία και σεβασμό με το περιβάλλον κατά την διάρκεια των διακοπών του.

3.1 Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΞΕΝΩΝΑ

Αφού αναφέραμε παραπάνω την ιδέα και τα χαρακτηριστικά του ξενώνα τώρα θα παρουσιάσουμε τον σχεδιασμό του και τα εναλλακτικά γνωρίσματά του. Η εναλλακτικότητα του ξενώνα θα έχει ως κύριο χαρακτηριστικό τα ίδια της τα δομικά υλικά. Δόμηση με 99% φυσικά ανακυκλωμένα υλικά, θα είναι δηλαδή μια κατασκευή φυσικής δόμησης

Η φυσική δόμηση είναι ένας αρκετά νέος όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια δομική προσέγγιση προσανατολισμένη στην χρήση τοπικών, προσεκτικά επιλεγμένων ή και ανακυκλωμένων υλικών, απλών εργαλείων και τεχνικών. Εκτός των χαρακτηριστικών αυτών η φυσική δόμηση μας παρέχει υλικά τα οποία η φύση μας προσφέρει σε αφθονία και σε ελάχιστη απόσταση από τον χώρο της κατασκευής μας όπως ξύλο, χώμα και πέτρα. Επειδή τα υλικά αυτά χρειάζονται ελάχιστη επεξεργασία και μεταφορά, παρέχουν χαμηλότατα οικονομικά αλλά και περιβαλλοντικά κόστη, ενώ λόγω του πλεονεκτήματος του κτίσματος από τοπικά - φυσικά υλικά η κατασκευή θα είναι πλήρως εναρμονισμένη με το φυσικό της περιβάλλον.

Οι τεχνικές φυσικής δόμησης που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για τον ξενώνα μας είναι οι εξής :

- Δόμηση από πέτρα : υπάρχουν δυο ειδών τεχνικές κτίσματος με πέτρα, είτε με ξερολιθιά, δηλαδή κτίσιμο με πέτρα χωρίς την ύπαρξη συνδετικού υλικού μεταξύ των πετρών είτε με το κτίσιμο πέτρας με την χρήση κονιάματος ή λάσπης.
- Δόμηση από ξύλο : κτίσμα που έχει ως κύριο υλικό και όχι μόνο ως υλικό πλήρωσης το ξύλο.
- COB : είναι μια τεχνική δόμησης από αργιλόχωμα, άμμο, άχυρο και νερό. Διαφέρει όμως από τους υπόλοιπους τρόπους φυσικής δόμησης στην ευκολία κατασκευής και στην ελευθερία του σχεδιασμού. Εφόσον δεν απαιτούνται καλούπια ή ευθύγραμμα μοντέλα, το COB οδηγεί από μόνο του σε καμπύλους τοίχους, αψίδες και καμάρες. Μπορεί κάποιος να προσθέσει ή να αφαιρέσει και να αλλάξει σχήμα οποιαδήποτε στιγμή, ακόμη και όταν το COB έχει στεγνώσει.

- Πλιθιά : δόμηση από αργιλώδες χώμα, νερό και πολλές φορές με την προσθήκη φυσικών ινών, που καλουπώνονται και χρησιμοποιούνται σαν τούβλα
- Χώμα σε καλούπια : δόμηση από χώμα και άργιλο με ή χωρίς την χρήση νερού για την στερεοποίησή του.
- Ρευστή γη : δόμηση παρόμοια με το κοινό μπετόν με την διαφορά ότι στην θέση του τσιμέντου χρησιμοποιούμε χώμα.

Αν και υπάρχουν και άλλες τεχνικές φυσικής δόμησης αναφέρθηκαν παραπάνω οι πιο χαρακτηριστικές και δημοφιλείς από αυτές

Καλό είναι να αναφερθεί εδώ ότι σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία αλλά και αυτή των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών, δεν μπορεί τοιχοποιία από πλιθιά ή cob να φέρει φορτία γιατί δεν υπάρχει τρόπος να αποδειχθεί η στατικότητα της. Μπορεί όμως να εκδοθεί οικοδομική άδεια στην περίπτωση που υπάρχει άλλη κατασκευή (από μπετό, σίδηρο ή ξύλο) που θα φέρει τα φορτία ενώ ο πηλός θα χρησιμοποιείται σαν μέσο πλήρωσης, η αδειοδότηση αρκετών κατοικιών με αυτό τον τρόπο έχει ήδη αρχίσει.

Ένα ακόμα σημαντικότερο κομμάτι για να χαρακτηριστεί ένα ξενώνας εναλλακτικός και για να έχει τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται είναι και η βιοκλιματική αρχιτεκτονική του. Με τον όρο βιοκλιματική αρχιτεκτονική εννοούμε τον κατάλληλο σχεδιασμό του κτίσματος, τα δομικά του υλικά καθώς και τους χώρους τοποθέτησής τους και χρήσης τους με απώτερο σκοπό την καλύτερη λειτουργία του και την μέγιστη εξοικονόμηση ενέργειας και κατά συνέπεια τη μείωση του κόστους λειτουργίας του και συντηρήσεώς του.

Έτσι ξεκινάμε τον βιοκλιματικό σχεδιασμό του ξενώνα με τον κατάλληλο προσανατολισμό του. Το κτίσμα μας θα πρέπει να έχει τα περισσότερα και τα μεγαλύτερα ανοίγματά του στον νότο ενώ η βορεινή πλευρά θα πρέπει να είναι προστατευμένη από την άμεση έκθεσή του στον βορρά.

Τα δομικά του υλικά θα πρέπει να είναι υψηλής θερμοχωρητικότητας για να διασφαλίζουν την διατήρηση αλλά και διάχυση της ενέργειας αυτής. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν συσκευές που χρησιμοποιούν την ηλιακή ενέργεια, ανακύκλωση νερού κ. α.

Αυτές αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και χρημάτων, ώστε να καλύπτονται οι καθημερινές τουλάχιστον ανάγκες των ενοίκων του κτίσματος.

3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΞΕΝΩΝΑ

Από όλους τους τρόπους φυσικής δόμησης αυτός ο οποίος επιλέγουμε για τον ξενώνα μας είναι η μέθοδος COB. Ο λόγος επιλογής είναι η ευκολία στην δημιουργία του, η πλαστικότητα του ίδιου του υλικού, η θερμική χωρητικότητά του, η σταθερότητά του και η ομορφιά του τελικού αποτελέσματος. Εφόσον δεν απαιτούνται καλούπια ή ευθύγραμμα μοντέλα, το κομπ οδηγεί από μόνο του σε καμπύλους τοίχους, αψίδες και καμάρες. Χτίζοντας με COB μπορούμε

να πούμε ότι η εμπειρία είναι παρόμοια της γλυπτικής με πηλό, μόνο που στην δικιά μας περίπτωση το γλυπτό μας είναι ο ίδιος μας ο ξενώνας. Μπορεί κάποιος να προσθέσει ή να αφαιρέσει και να αλλάξει σχήμα οποιαδήποτε στιγμή, ακόμη και όταν το COB μας έχει στεγνώσει. Μιας και έχουμε επιλέξει το COB ως προς τον τρόπο φυσικής δόμησης που θα κτίσουμε τον ξενώνα μας παραθέτουμε κάποια στοιχεία και χαρακτηριστικά τους. Τα γήινα αυτά λοιπόν σπίτια είναι δροσερά το καλοκαίρι και ζεστά τον χειμώνα. Η αντοχή τους σε μια μεγάλη γκάμα καιρικών συνθηκών τα κάνει άνετα και βιώσιμα στα πιο κρύα κλίματα αλλά και συνθήκες ερήμου. Οι τοίχοι του με πάχος που κυμαίνεται από 40 έως και 60 εκατοστά έχουν τεράστια θερμική μάζα και επαρκή μόνωση ειδική για χρήση παθητικών ηλιακών συστημάτων θέρμανσης. Απαιτείται ελάχιστη πρόσθετη θέρμανση τον χειμώνα και καθόλου ψύξη ακόμη και τις πιο ζεστές μέρες του έτους. Το COB χρησιμοποιήθηκε επί χιλιετίες ακόμη και στις σκληρές κλιματολογικές συνθήκες των βρετανικών ακτών στο ύψος των Αλεούτιων νήσων. Η αναγέννηση του COB ξεκίνησε στην Αμερική όπου απολαμβάνει μια συνεχώς αυξανόμενη δημοσιότητα όχι μόνο λόγω των παραπάνω αναφερομένων πλεονεκτημάτων αλλά και από την δυνατότητα που προσφέρει στον ιδιοκτήτη – κατασκευαστή να αποφύγει τα τεράστια οικονομικά φορτία και τις δεσμεύσεις που συνεπάγεται η αγορά κατοικίας.

Στην Ευρώπη άλλωστε υπάρχουν κτίρια ηλικίας έως και 740 χρόνων κτισμένα με χώμα τα οποία κατοικούνται κανονικά, φτάνοντας να έχουν και μεγάλη μεταπολιτική αξία. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Chapel La Salle de Diana στη Γαλλία, το οποίο αυτή την στιγμή στεγάζει την βιβλιοθήκη της πόλης και

πιο συγκεκριμένα το τμήμα στο οποίο φυλάσσονται τα ευαίσθητα σε υγρασία βιβλία. Η αγγλική επαρχία είναι διάσπαρτη από τέτοια κτίσματα γνωστά ως Cottage καθώς και στην χώρα μας είναι άξιο προσοχής ότι μέχρι το 1950 τα σπίτια αυτά κάλυπταν ένα μεγάλο ποσοστό των κατοικιών μας.

Η ιδέα του ξενώνας μας είναι ένα συγκρότημα από 8 με 10 αυτόνομα σπίτια με μπάνιο, κουζίνα και αυτόνομη θέρμανση (τζάκι, ξυλόσομπα), ένα κεντρικό κοινόχρηστο κτίσμα που θα περιλαμβάνει την υποδοχή και μια ενιαία σαλόνι-τραπεζαρία για τους επισκέπτες του ξενώνα μας όπου θα μπορούν να πάρουν το πρωινό τους ή να περάσουν τον ελεύθερο χρόνο τους. Εξωτερικά βοηθητικά κτίρια για τις υπόλοιπες δραστηριότητες του ξενώνα όπως στάβλοι, μελίσσια και κήπους καθώς και υπαίθριους χώρους για τις ανάγκες των φιλοξενουμένων. Κύριο χαρακτηριστικό τους θα είναι η πλήρης ένταξη και εναρμόνισή τους με τον περιβάλλοντα χώρο μοιάζοντας σαν αναπόσπαστα τμήματα του τοπίου. Η επίλωσή τους θα είναι αρκετά απλή και θα περιέχει τα βασικά και απαραίτητα, ενώ στην αίσθηση του χώρου θα κυριαρχεί το απλό και απέριττο αλλά και η φιλικότητα και χρηστικότητα του ιδίου του περιβάλλοντος.

3.3 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η λειτουργία του ξενώνα μας θα στηρίζεται στην ανάδειξη της ιδιαιτερότητάς του ως χώρου με οικολογική σημασία, με σεβασμό και φιλικότητα προς το περιβάλλον καθώς και στην προσφορά εκτός της διαμονής και σε εναλλακτικών δραστηριοτήτων οι οποίες θα είναι δυνατόν να ασκηθούν στο χώρο αλλά και στην γύρο περιοχή. Όπως θα δούμε παρακάτω, οι δραστηριότητες αυτές δεν θα προσφέρονται απλά, αλλά θα προωθούνται με συγκεκριμένο τρόπο έτσι ώστε να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο εναλλακτικών δραστηριοτήτων που θα παροτρύνεται ο επισκέπτης μας να συμμετάσχει μέσα από σεμινάρια και εργαστήρια στους τομείς της οικολογικής δόμησης και της φυσικής καλλιέργειας.

Ο φιλοξενούμενος θα μπορεί να μαθαίνει μελισσοκομία, ιππασία, θα έχει την δυνατότητα να παίρνει μέρος σε διάφορα σεμινάρια που θα αφορούν διαφορετικές θεματικές ενότητες, που θα λαμβάνουν μέρος καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου. Σεμινάρια φυτικών καλλυντικών, εναλλακτικών μορφών καλλιέργειας, ξύλου και ξύλινων κατασκευών, κηποτεχνίας, ποτοποιίας και πολλών άλλων.

Η ενασχόληση και η μάθηση σε συνδυασμό με τις εξωτερικές αθλητικές ενασχολήσεις όπως πεζοπορίες, αναρριχήσεις και ότι άλλο φέρνει τον άνθρωπο σε επαφή με την φύση και όλα αυτά σαν άμεση προέκταση της διαμονής του έρχονται να δώσουν μια ολοκληρωμένη εμπειρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα δεν υφίσταται ο διαχωρισμός των όρων παραδοσιακού και εναλλακτικού – αγροτουριστικού καταλύματος ή ξενώνα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η οποιαδήποτε μορφής αναζήτησης στο διαδίκτυο, το οποίο επιφέρει και τη σύγχυση στον τουρίστα. Οι παραδοσιακοί ξενώνες, διατηρώντας την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της αντίστοιχης περιοχής, με υλικά συμβατά με το περιβάλλον όπως πέτρα και ξύλο δίνουν στον επισκέπτη μια αίσθηση της ελληνικής υπαίθρου, της αρχιτεκτονικής και του περιβάλλοντος, χωρίς όμως να παρέχουν δραστηριότητες στις οποίες ο επισκέπτης θα έρθει σε επαφή με αγροτικές εργασίες, την πανίδα, την χλωρίδα και γενικότερα την φύση της περιοχής. Δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από τα απλά καταλύματα ως προς τις παροχές τους.

Εικόνα 1: Παραδοσιακοί και αγροτουριστικοί ξενώνες ανά την Ελλάδα².

² Η πηγή των δεδομένων είναι η ιστοσελίδα: www.exormiseis.gr

Στην παραπάνω εικόνα (εικόνα 1) παρουσιάζεται ο αριθμός των καταλυμάτων ανά νομό που βρέθηκαν στο διαδίκτυο σε μια αναζήτηση για εναλλακτικούς ξενώνες. Φυσικά οι αριθμοί αφορούν σε παραδοσιακούς και εναλλακτικούς ξενώνες οι οποίοι όμως δεν πληρούσαν τις αναγκαίες προϋποθέσεις (που αναφέρονται στο κεφάλαιο 3) ώστε να καταταχθούν ως αντιπροσωπευτικά παραδείγματα.

Στην συνέχεια ακολούθησε αξιολόγηση των καταλυμάτων που έγινε με βάση τον τύπο κατασκευής των κτιρίων (π.χ. πέτρα, ξύλο, κομπ), την τοποθεσία στην οποία βρίσκονται όπως και της ευρύτερης περιοχής, τις παροχές που διαθέτουν και τον εναρμονισμό τους με την τοπική κοινωνία. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε σε αυτά που πρόσφεραν εκτός των άλλων ασχολία με την αγροτική γη και που οι τροφές προέρχονταν αποκλειστικά από τα αγροκτήματα της επιχείρησης.

Από τα καταλύματα που βρέθηκαν, θα αναφερθούμε (πίνακες 1,2,3), σε μερικά από αυτά, σχετικά με τις παροχές που προσφέρουν και τις δραστηριότητες που θα μπορούσε να συμμετέχει ο επισκέπτης και περιλαμβάνουν αγροτικές δραστηριότητες (μάζεμα ελιάς, τρύγος), παρατήρηση πουλιών, πανίδας, χλωρίδας, επισκέψεις υδροβιότοπων, συμμετοχή σε αθλήματα περιπέτειας (ράφτινγκ, πεζοπορία, αλεξίπτωτο πλαγιάς), πολιτιστικών περιηγήσεων (εκκλησίες, μονές, μνημεία, γεφύρια, παραδοσιακά κτίρια), γευσιγνωσία, (οινοποιεία, βιολογικά, τοπικά προϊόντα, παραγωγή μελιού) καθώς και μαθήματα παραδοσιακών δραστηριοτήτων (αργαλειός, ελληνικοί χοροί).

Πίνακας 1. Αγροτουριστικά καταλύματα στην Στερεά Ελλάδα και τα Ιόνια νησιά.

ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	ΠΑΡΟΧΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ																				
					ΙΠΠΑΣΙΑ	ΟΡΕΙΝΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ	ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ	ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ	ΤΟΞΟΒΟΛΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΚΑΝΟ / ΚΑΓΙΑΚ	ΡΑΦΤΙΝΓΚ	ΕΛΛΙΟΚΟΜΙΑ	ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ	ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ	ΠΟΤΟΠΟΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΑΣΙΟΥ	ΓΙΟΓΚΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ				
ΑΙΤΩΛΟ-ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	ΣΥΜΗ	ΞΕΝΩΝΑΣ ΓΡΙΒΑΣ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	xenonas-grivas.gr	○										○	○									
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	ΔΟΜΝΙΤΣΑ	ΥΛΗΕΣΣΑ	ΞΥΛΟ	ifiessa.gr		○	○	○	○											○	○			○	○
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ	ΑΜΦΙΚΑΙΑ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	amfikaia.gr					○	○															
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ	LITHIS HOUSE	ΠΕΤΡΑ	lithishouses.gr										○	○	○								○	

Πίνακας 2. Αγροτουριστικά καταλύματα στην νήσο Κρήτη.

ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	ΠΑΡΟΧΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ									
					ΠΕΡΙΠΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΤΥΡΟΚΟΜΙΑ	ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΑ	ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΒΟΤΑΝΟΛΟΓΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΔΩΤΩΝ ΚΑΙ ΥΦΑΝΤΩΝ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΒΙΓΛΑΤΩΡΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	viglatoras.gr			○					○		○
ΛΑΣΙΘΙ	ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ, ΜΑΚΡΥΣ ΓΥΑΛΟΣ	ΑΣΠΡΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ	ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΜΕΝΟΣ ΠΕΤΡΙΝΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	aspropotamos.gr										
ΡΕΘΥΜΝΟ	ΡΕΘΥΜΝΟ	ΕΝΑΓΚΡΟΝ	ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΕΤΡΙΝΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ - ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	enagron.gr		○	○	○	○	○	○	○		
	ΙΕΡΟΠΟΤΑΜΟΣ	ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟ	kouritonhouse.gr									○	
ΧΑΝΙΑ	ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΙΣΑΜΟΥ	ΜΗΛΙΑ	ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	milia.gr	○			○	○	○		○		

Πίνακας 3. Αγροτουριστικά καταλύματα στην Πελοπόννησο.

ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	ΠΑΡΟΧΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ																		
					ΙΠΠΙΑΣΙΑ	ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ	ΤΟΞΟΒΟΛΙΑ	ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΑΣΤΡΟΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	ΚΑΝΟ / ΚΑΓΙΑΚ	ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ	ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΡΑΙΝΤΒΑΛ	ΤΥΡΟΚΟΜΙΑ	ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΓΙΟΓΚΑ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΚΩΝΙΑ	ΑΡΕΟΠΟΛΗ	ΞΕΝΩΝΑΣ ΛΟΝΤΑΣ	ΠΕΤΡΑ	londos.com			○	○														○	
	ΜΑΝΗ	ΞΕΝΩΝΑΣ ΕΛΙΞΗΡΙΟΝ	ΠΕΤΡΑ	mani-elixirion.com			○				○												
	ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ	ΛΙΟΤΡΙΒΙ	ΑΝΑΠΑΛΛΑ ΙΩΜΕΝΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ	liotrivi.info			○																
	ΠΑΡΝΩΝΑΣ	ΠΡΥΤΑΝΕΙΟ, ΞΕΝΩΝΑΣ ΤΣΙΝΤΖΙΝΩΝ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	pritanio.gr			○	○	○					○	○								
ΑΡΚΑΔΙΑ	ΟΡΕΙΝΗ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΚΟΡΔΟΠΑΤΗ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	archontiko-kordopati.gr			○	○	○		○												
	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	ΠΡΟΣΕΛΙΝΟΣ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	proselinos.gr											○								
	ΠΙΑΝΤΑ	HOTEL ΡΑΡΑΝΙΚΟΛΑ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	hotelpapanikola.gr					○								○		○				
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΑΜΠΕΛΙΩΝΑ	ΞΕΝΩΝΑΣ ΕΠΟΧΕΣ	epoches.gr			○		○	○														
ΑΧΑΪΑ	ΚΕΡΝΙΤΣΑ	ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΦΩΚΑΕΩΝ	ΠΕΤΡΑ	cherryland.gr						○				○		○							
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ	ΤΟ ΣΑΛΕ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ		colourshotel.gr	○		○	○						○									
	ΦΕΝΕΟΣ	ΞΕΝΩΝΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	alexiouhotel.gr	○		○		○														
	ΕΛΑΙΩΝΑΣ	ΣΥΜΑΝΤΡΟΝ	ΠΕΤΡΑ	semantron.gr		○	○						○		○	○							
	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟ	ΧΕΛΥΔΟΡΕΑ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	helidorea.gr	○	○									○	○				○	○	○	○

Πίνακας 5. Αγροτουριστικά καταλύματα στην Δυτικό-κεντρική Μακεδονία και Ήπειρος.

ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	ΠΑΡΟΧΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ																						
					ΙΠΠΑΣΙΑ	ΠΕΡΙΠΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΟΡΕΙΝΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ & ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ	ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ	ΨΑΡΕΜΑΚΥΝΗΓΙ	ΚΑΝΟ / ΚΑΓΙΑΚ / ΡΑΦΤΙΝΓΚ	ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ ΠΛΑΓΙΑΣ	ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ / ΚΑΤΑΡΡΙΧΗΣΗ	ΤΥΡΟΚΟΜΙΑ / ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΚΡΑΣΙΟΥ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΔΩΤΩΝ ΚΑΙ ΥΦΑΝΤΩΝ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ & ΠΑΝΙΔΑΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΑΣΤΡΟΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ- ΧΟΡΟΥ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΗΜΕΙΩΝ					
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	ΙΕΡΙΣΟΥ	ΠΛΑΤΑΝΟΡΑΜΑ		platanorama.gr	○																						
	ΒΡΑΣΤΑΜΑ	ΒΙΡΑΓΚΟΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ, ΠΕΤΡΑ, ΠΗΛΟΚΟΝΙΑΜΑ, ΞΥΛΟ	viragos.gr		○	○			○				○													
ΔΡΑΜΑ	ΦΑΛΑΚΡΟ	ΓΡΑΝΙΤΗΣ HOTEL	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	granitishotel.gr					○		○	○															
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΚΟΝΙΤΣΑ	ΜΠΟΥΡΟΥΖΑΝΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ	bourouzanis.gr													○		○		○				○	○	
	ΖΑΓΟΡΙ	ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ	ΠΕΤΡΑ - ΞΥΛΟ	taxiarches.gr			○	○		○	○	○															
	ΜΕΤΣΟΒΟ	ΚΑΤΩΓΙ - ΑΒΕΡΩΦ	ΠΕΤΡΑ	katogihotel.gr	○			○							○	○									○		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΕΣΠΑ ΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Λόγω της ραγδαίας αύξησης του εναλλακτικού τουρισμού και των μορφών του καθώς και την κατανόηση του σημαντικότερου ρόλου που μπορούνε αλλά και πρέπει να παίζουν παγκοσμίως και ιδιαίτερα στον ελλαδικό χώρο διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (μιας και είμαστε κράτος μέλος της) αλλά και από τα ελληνικά ταμεία χρηματοδότησης και επιδότησης για την δημιουργία και τη στήριξη εναλλακτικών μονάδων και υπηρεσιών του τουρισμού αυτού. Έτσι από τα προγράμματα Leader, Leader II, LEADER+ κ.α μέχρι και τα σημερινά ΕΣΠΑ (κρατική έννοια υπηρεσίας ανάπτυξης και επιδοτήσεων του ελλαδικού χώρου). Κάνοντας μια αναδρομή στην περασμένη δεκαετία μπορούμε να διακρίνουμε την σημαντικότητα του εναλλακτικού τουρισμού και των κονδυλίων που δόθηκαν αλλά και συνεχίζονται να δίνονται.

Στην συνέχεια παρατίθεται η τελευταία ανακοίνωση του ΕΣΠΑ για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και περιγράφεται το ποιοί μπορούν να λάβουν τις επιδοτήσεις αυτές, τους όρους δηλαδή και τις προϋποθέσεις καθώς και τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων αυτών και το ποσό ανά ελληνική περιοχή που διατίθεται καθώς και το ελάχιστο και ανώτερο ποσό που μπορεί να δοθεί για κάθε επιχείρηση.

Ανακοίνωση ΕΣΠΑ 2012 για τον Εναλλακτικό Τουρισμό :

Στην κατεύθυνση αυτή, μέσω της Πράξης "Εναλλακτικός Τουρισμός", θα ενισχυθούν επενδυτικά σχέδια τα οποία θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας ή περισσότερων ειδικών ή/και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως:

- Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Τουρισμός υπαίθρου
- Γαστρονομικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας

Επιχειρησιακό πρόγραμμα

ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα"

Είδος ενίσχυσης

Οικονομική Ενίσχυση - Επιδότηση

Περιοχή εφαρμογής

Όλη η Ελλάδα

Τομείς ενδιαφέροντος

Τουρισμός

Σε ποιούς απευθύνεται

Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα (Ανώνυμη Εταιρεία, Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, Ομόρρυθμη Εταιρεία, Ετερόρρυθμη Εταιρεία, Κοινωνία Αστικού Δικαίου) τα οποία:

- Έχουν, τουλάχιστον έναν Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας (Κ.Α.Δ.), από αυτούς που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 2 του παρόντος Οδηγού (εφεξής επιλέξιμος Κ.Α.Δ.)
- Λειτουργούν νόμιμα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις
- Έχουν έναρξη δραστηριότητας του επιλέξιμου Κ.Α.Δ. πριν από την 1/1/2010

Δίδεται πλέον η δυνατότητα η επιχείρηση να κάνει επέκταση δραστηριότητας σε νέο ή νέους επιλέξιμο/επιλέξιμους Κ.Α.Δ., που περιλαμβάνονται στον Τροποποιημένο Οδηγό του Προγράμματος, με την προϋπόθεση ότι ήδη διαθέτει τουλάχιστον έναν εκ των επιλέξιμων Κ.Α.Δ., πριν την 1.1.2010.

Τα ανωτέρω φυσικά ή νομικά πρόσωπα δύνανται να υποβάλλουν την επενδυτική τους πρόταση, είτε μεμονωμένα, είτε από κοινού, με τη μορφή Συνεργασίας, μαζί με τουλάχιστον μία (1) από τις τουριστικές επιχειρήσεις των Κ.Α.Δ. 55 ή και 79 του Πίνακα 2 του παρόντος Οδηγού, η οποία συστήνεται με ιδιωτικό συμφωνητικό συνεργασίας μεταξύ των εταίρων και υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από την έκδοση της υπουργικής απόφασης ένταξης του επενδυτικού σχεδίου.

Εξαιρούνται και δεν έχουν δικαίωμα υποβολής επενδυτικής πρότασης οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί ή και οι θυγατρικές τους.

Όροι και προϋποθέσεις

Επιλέξιμες προς χρηματοδότηση θεωρούνται οι επιχειρήσεις για τις οποίες συντρέχουν σωρευτικά οι παρακάτω:

Επιλέξιμες προς χρηματοδότηση θεωρούνται οι επιχειρήσεις για τις οποίες συντρέχουν σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Η επιχείρηση δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Η επιχείρηση λειτουργεί νόμιμα, διατηρώντας σε ισχύ όλες τις προβλεπόμενες από το νόμο άδειες λειτουργίας ή και άδειες άσκησης επαγγέλματος.
- Η επιχείρηση είναι υφιστάμενη με ημερομηνία Έναρξης Δραστηριότητας πριν την 1/1/2010.
- Η Επιχείρηση δεν έχει αποκτήσει έννομο δικαίωμα λήψης ενίσχυσης κατά τα τελευταία τρία οικονομικά έτη (τρέχον οικονομικό έτος και τα δύο προηγούμενα οικονομικά έτη) από προγράμματα και δράσεις κρατικών ενισχύσεων που εμπίπτουν στον κανόνα De Minimis τα οποία αθροιστικά μαζί με την αιτούμενη επιχορήγηση υπερβαίνουν τα 200.000 ευρώ.
- Η επιχείρηση δεν έχει λάβει άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες αν από τη σώρευση με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας προκύπτει ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από αυτήν που καθορίζεται με βάση συγκεκριμένα δεδομένα εκάστης περίπτωσης σε Κανονισμό περί απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
- Η Επιχείρηση δεν είναι προβληματική
- Δεν εκκρεμεί σε βάρος της επιχείρησης διαδικασία ανάκτησης, μέρους ή όλου, χορηγηθείσας ενίσχυσης.
- Κάθε επιχείρηση έχει το δικαίωμα να υποβάλλει μία μόνο πρόταση και να έχει καταθέσει το σύνολο των δικαιολογητικών που αναλύονται στην παράγραφο 4.4.2 του παρόντος Οδηγού.
- Το ύψος του προϋπολογισμού του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κύκλο εργασιών / ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης κατά την τελευταία χρήση.
- Η επιχείρηση δεν εμπίπτει στα κριτήρια διαχωρισμού πράξεων των Ταμείων ΕΤΠΑ, ΕΓΤΑΑ (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης) και ΕΤΑ

(Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας), όπως αυτά συμπεριλαμβάνονται στο ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» .

Δίδεται πλέον η δυνατότητα η επιχείρηση να κάνει επέκταση δραστηριότητας σε νέο ή νέους επιλέξιμο/επιλέξιμους Κ.Α.Δ., που περιλαμβάνονται στον Τροποποιημένο Οδηγό του Προγράμματος, με την προϋπόθεση ότι ήδη διαθέτει τουλάχιστον έναν εκ των επιλέξιμων Κ.Α.Δ., πριν την 1/1/2010.

Η χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων που θα εγκριθούν ορίζεται έως δεκαοκτώ (18) μήνες από την ημερομηνία παραλαβής της Υπουργικής Απόφασης ένταξης του επενδυτικού σχεδίου στην Πράξη.

Ο ελάχιστος προϋπολογισμός ανά υποβαλλόμενο επενδυτικό σχέδιο ανέρχεται στις 10.000€ και ο μέγιστος προϋπολογισμός μπορεί να ανέρχεται μέχρι του ποσού των 400.000€.

Το ύψος της Δημόσιας Χρηματοδότησης ως ποσοστό επί του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου ορίζεται στο 50%.

Τι χρηματοδοτείται

- Εξοπλισμός
- Κτιριακά - Διαμόρφωση χώρων - Ειδικές και βοηθητικές εγκαταστάσεις
- Προβολή - Προώθηση
- Υπηρεσίες Συμβούλων
- Άλλες δαπάνες

Προϋπολογισμός

€ 20.000.000

Αναλυτικά:

- 13.645.616 € από το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»
- 1.618.456 € από το ΠΕΠ Αττικής
- 938.490 € από το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης (Κεντρική Μακεδονία)
- 930.498 € από το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης (Δυτική Μακεδονία)
- 1.789.031 € από το ΠΕΠ Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου (Στερεά Ελλάδα)

- 1.077.909 € από το ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου (Νότιο Αιγαίο)

Τα προγράμματα ΕΣΠΑ είναι χρήσιμα εργαλεία στα χέρια των επιχειρηματιών μελλοντικών ή και επιχειρήσεων με παρελθόν και παρόν στο χώρο του τουρισμού κάτω από την σωστή χρήση τους. Προϋποθέτουν όμως και δεσμεύσεις που αρκετές φορές δεν ταιριάζουν με την πολιτική του ανθρώπου που πράττει το επιχειρείν και ειδικά στο χώρο του εναλλακτικού τουρισμού είναι ένα φαινόμενο που χρίζει ιδιαίτερης προσοχής. Έτσι λοιπόν στην περίπτωση μας είναι απαραίτητο για τον ενδιαφερόμενο να γνωρίζει τα βήματα και την κατεύθυνση στην οποία επιθυμεί να έχει η επιχείρησή του και μετά να επιλέξει προσεκτικά το οποιοδήποτε πρόγραμμα θεωρεί καταλληλότερο για τις ανάγκες και την φιλοσοφία της επιχείρησής του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τελευταίες μελέτες ο τουρισμός κατατάσσεται στις υψηλότερες θέσεις των αναπτυσσόμενων οικονομιών ανά τον κόσμο. Παρατηρώντας την σταδιακή στροφή του κόσμου σε έναν εναλλακτικότερο τρόπο διαβίωσης (ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, βιολογικές καλλιέργειες κ.ά.) συμπεραίνουμε ότι το μέλλον του τουρισμού θα είναι συνυφασμένο με τις αντίστοιχες μορφές του. Λαμβάνοντας υπόψη και τις επιδράσεις, θετικές και αρνητικές, του τουρισμού στο περιβάλλον και μη παραγνωρίζοντας την οικονομική διάσταση σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό, κρίνεται σκόπιμο ότι θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εξισορρόπηση των δύο τάσεων. Αναπτυξιακή για τον τουρισμό και προστατευτική για τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά αγαθά έτσι ώστε η σχέση τουρισμού και κοινωνίας να μην μετατρέπεται σε σχέση κατανάλωσης αλλά σε σχέση αμφίδρομης και υγιούς ανάπτυξης.

Τέλος οι προϋποθέσεις για την επιτυχή ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τους πόρους (φυσικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς, ιστορικούς και ανθρωπογενείς πόρους), τις υποδομές αλλά και τις υπηρεσίες, το σχεδιασμό και τη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος. Οι προϋποθέσεις αυτές θα πρέπει να στοχεύουν στην ικανοποίηση των επισκεπτών, αλλά και του τοπικού πληθυσμού και της προστασίας του περιβάλλοντος έτσι ώστε ο εναλλακτικός τουρισμός σε όλες τις μορφές του να είναι υπαρκτός, βιώσιμος και ανταγωνιστικός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γαλάνη – Μουτάφη. (2002) Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Εκδόσεις Προπομπός.
- Ηγουμενάκης Ν. (2004) « Τουρισμός : Βασικές Έννοιες», Αθήνα Interbooks
- Κομίλης Π. (2001), «Οικοτουρισμός», Προπομπός
- Σφακιανάκης Μανώλης Κ. (2001) Εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα
- Σχίζας Γ. (1998) « Ο Άλλος Τουρισμός: Η Οικολογική Διέξοδος στα Αδιέξοδα του Συμβατικού Τουρισμού». Εκδόσεις Εναλλακτικές Εκδόσεις Οικοτοπία, Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

- Valene L. Smith, William R. Eadigton.(1992). Alternative tourism, potentials and problems in the development of tourism.
- Krippendorf J. (1982). Towards new tourism policies – the importance of environmental and sociocultural factors. Tourism management 3.
- Ross K. Dowling, David A. Fennell. (2003) The context of ecotourism, policy and planning.

Ιστοσελίδες

- www.cob.gr
- wikipedia.com
- agrotourismos.wordpress.com
- www.espa.gr
- www.natural-building.co.uk
- www.visitgreece.gr
- www.traveldailynews.gr/
- www.tourism-development.gr (Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης)
- www.world-tourism.org
- www.exormiseis.gr